

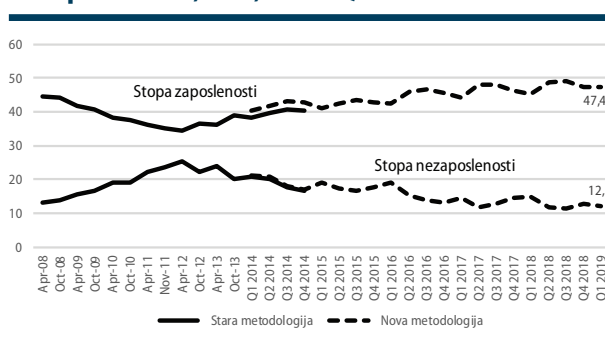
3. Tržište rada

Prema podacima Ankete o radnoj snazi (ARS) osnovni indikatori tržišta rada su u Q1 2019. zabeležili umerena poboljšanja u odnosu na isti kvartal prethodne godine. Stope aktivnosti i zaposlenosti su povećane, a stopa nezaposlenosti je smanjena. Stopa aktivnosti je iznosila 53,9%, i veća je za 1 procentni poen (pp) u odnosu na isti kvartal prethodne godine. Stopa zaposlenosti je iznosila 47,4% u Q1 2019, a stopa nezaposlenosti je iznosila 12,1%. Broj nezaposlenih lica prema ARS-u je smanjen za 81,6 hiljada, odnosno za 17,4% međugodišnje. Smanjenje broja nezaposlenih lica je posledica rasta privredne aktivnosti, ali i masovne emigracije stanovništva. Broj zaposlenih lica je povećan za 4,5%, pri čemu je formalna zaposlenost povećana za 6,4%, dok je neformalna smanjena za 3,6% u Q1 2019. u odnosu na isti kvartal prethodne godine. Stopa neformalne zaposlenosti je iznosila 17,1%. Ukupna i formalna zaposlenost u Q1 rastu više nego realni rast bruto dodate vrednosti (BDV) koji je iznosio 2,3%. S druge strane, međugodišnji rast registrovane zaposlenosti (CROSO) je iznosio 2,7%, što je u skladu sa kretanjem privredne aktivnosti. Zaposlenost je porasla u svim delatnostima, pri čemu je najveći međugodišnji rast ostvaren u građevinarstvu od 13,3%. Zaposlenost je ostvarila međugodišnji rast u privatnom sektoru za 5% i pad od 1,3% u javnom sektoru. Rast registrovane zaposlenosti u privatnom sektoru je posledica rasta privredne aktivnosti, kao i suzbijanja sive ekonomije. S druge strane, smanjenje zaposlenosti u javnom sektoru iako ocenjujemo kao pozitivan trend, verovatno je manje posledica restrukturiranja javnog sektora, a više posledica ostalih faktora (odlazak u penziju, privatizacija preostalih državnih preduzeća, odlazak u stečaj, itd.). Međugodišnji rast zarada u Q1 je iznosio 9,5% nominalno i 6,9% realno. Realni rast zarada je dosta veći od realnog međugodišnjeg rasta BDV-a. Veliki rast zarada uz skoro nepromenjenu produktivnost rada (CROSO zaposlenost) dovodi do velikog realnog rasta jediničnih troškova rada. Realni jedinični troškovi rada su ostvarili rast od 7,3% međugodišnje. Zarade su idalje najveće u javnim preduzećima, potom u javnom sektoru (javna preduzeća i sektor opšte države). Zarade su 28% veće u javnim preduzećima u odnosu na privatni sektor, dok su skoro 20% veće u javnom sektoru u odnosu na privatni sektor u Q1 2019. Nominalni međugodišnji rast zarada je iznosio oko 10% u i javnom i u privatnom sektoru, kao i u javnim preduzećima. Rast zarada u privatnom sektoru je posledica i veće tražnje za radom u odnosu na ponudu radne snage i emigracije stanovništva. Masovna emigracija radnika različitih profila lokalnom stanovništvu daje bolju pregovaračku moć i mogućnost da ispregovaraju veće zarade. Od 1. januara 2019. godine ukinuti su doprinosi za nezaposlenost na teret poslodavca, čime je smanjeno ukupno fiskalno opterećenje rada sa 63% na 62%. Prosečne neto zarade su iznosile 455 evra, dok su troškovi poslodavca iznosili 735 evra u Q1 2019. Usled nepromenjenog kursa dinara u Q1 2019. u odnosu na Q1 2018, međugodišnji rast zarada u evrima odgovara rastu zarada u dinarima.

Stopa zaposlenosti je povećana u odnosu na isti kvartal prethodne godine, dok je stopa nezaposlenosti smanjena...

Smanjenje nezaposlenosti je posledica rasta privredne aktivnosti i masovne emigracije

Grafikon 3. 1 Kretanje stope zaposlenosti i nezaposlenosti, 15+, 2008-Q1 2019.

Napomena: Prekid u seriji 2014.
Izvor: ARS, RZS

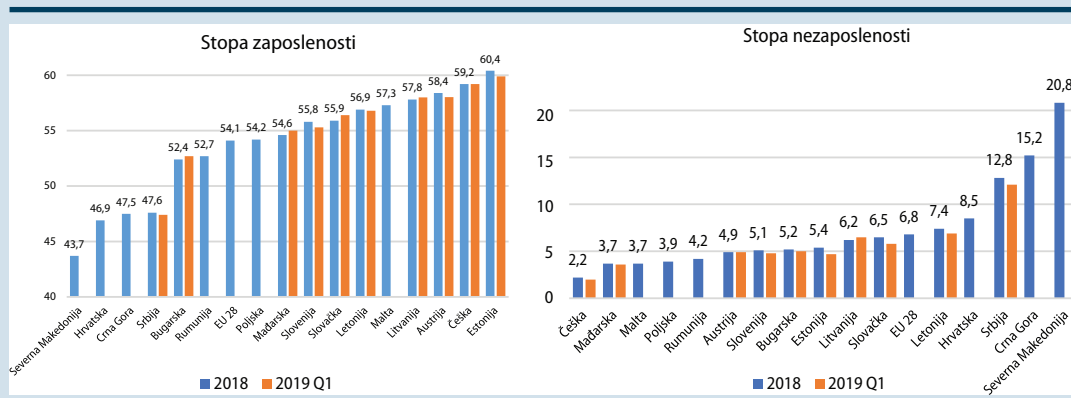
Zaposlenost i nezaposlenost

Stopa zaposlenosti u Q1 2019. je iznosila 47,4%, a stopa nezaposlenosti je iznosila 12,1%. U odnosu na isti kvartal prethodne godine stopa zaposlenosti je povećana za 2,3 pp dok je stopa nezaposlenosti smanjena za 2,7 pp. Grafikon 3. 1 prikazuje kretanje stope zaposlenosti i nezaposlenosti u periodu od 2008. godine.

Okvir 1. Poređenje stope zaposlenosti i stopa nezaposlenosti u Srbiji i zemljama Centralne i Istočne Evrope

Iako je stopa nezaposlenosti značajno smanjena, ona je i dalje visoka, dosta veća od zemalja Centralne i Istočne Evrope (CEI). Grafikon 3. 2 prikazuje kretanje stope zaposlenosti i stope nezaposlenosti u 2018. i prvom kvartalu 2019. za odabrane zemlje (Severna Makedonija, Hrvatska, Crna Gora, Srbija, Bugarska, Rumunija, Poljska, Mađarska, Slovenija, Slovačka, Letonija, Malta, Litvanija, Austrija, Češka i Estonija). Podaci za Q1 2019. nisu još uvek dostupni za sve posmatrane zemlje. Stopa nezaposlenosti na nivou EU28 iznosi 6,8% u 2018. Najniža stopa je u Češkoj i iznosi 2,2%, dok je najveća stopa u zemljama Balkana. Stopa nezaposlenosti je iznosila čak 20,8% u Severnoj Makedoniji i 15,2% u Crnoj Gori. Iako Hrvatska ima dosta nižu stopu nezaposlenosti od Srbije 8,5%, ona ima veću stopu nezaposlenosti od ostalih odabranih zemalja EU. Stopa zaposlenosti je najmanja u Severnoj Makedoniji, potom u Hrvatskoj, Crnoj Gori i Srbiji. S druge strane, Srbija ima značajno nižu stopu zaposlenosti u odnosu na Estoniju i Češku koje imaju stopu zaposlenosti od 60%. U odnosu na prosek EU28, Srbija ima 6 pp nižu stopu zaposlenosti u 2018. Osnovni podaci tržišta rada (stopa zaposlenosti i nezaposlenosti) pokazuju da je Srbija još uvek daleko iza zemalja Centralne i Istočne Evrope.

Grafikon 3. 2 Stopa zaposlenosti i stopa nezaposlenosti u zemljama Evrope, 15+, u %, 2018. i Q1 2019.

Izvor: Eurostat, za Q1 2019. za Srbiju, Češku i Austriju nacionalni statistički zavodi.

Ukupna zaposlenost (ARS) raste za 4,5% međugodišnje, dok je rast registrovane zaposlenosti (CROSO) 2,7%

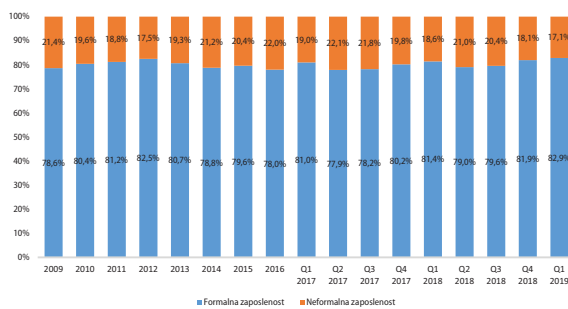
Broj nezaposlenih lica prema ARS-u je iznosio 387 hiljada u Q1 2019. i manji je za 81,6 hiljada u odnosu na isti kvartal prethodne godine, odnosno relativno smanjenje je iznosilo 17,4%. Broj nezaposlenih lica je značajno smanjen delimično kao posledica rasta privredne aktivnosti, dok je verovatno znatnim delom posledica masovne emigracije stanovništva. Broj aktivnih lica je povećan za 1,3% u odnosu na isti kvartal prethodne godine. Značajan pad broja nezaposlenih i mali rast broja aktivnih su doveli do smanjenja stope nezaposlenosti u posmatranom periodu.

Rast registrovane zaposlenosti je u skladu sa kretanjem realne stope rasta BDV-a od 2,3%

Broj formalno i neformalno zaposlenih lica je iznosio oko 2 miliona 811 hiljada lica u Q1 2019, što je za 122 hiljada lica više nego u istom kvartalu 2018. Relativni rast je iznosio 4,5%. Broj formalno zaposlenih lica je iznosio 2 miliona i 329 hiljada lica, dok je broj neformalno zaposlenih iznosio 482 hiljade u Q1 2019. Formalna zaposlenost je povećana za 6,4%, dok je neformalna zaposlenost smanjena za 3,6%, međugodišnje. Stopa neformalne zaposlenosti je iznosila 17,1% i to je za 1,5 pp manje u odnosu na isti kvartal prethodne godine. RZS je objavio podatak i o broju formalno zaposlenih prema strožoj definiciji (pored ugovora o radu uzima i kriterijum obaveznog socijalnog osiguranja zaposlenog). Taj broj iznosi 2.181 hiljada i on približno odgovara broju registrovanih zaposlenih prema CROSO izvoru. Registrovana zaposlenost prema CROSO izvoru iznosi 2 miliona 148 hiljada lica. Registrovana zaposlenost je porasla za 2,7% u odnosu na isti kvartal prethodne godine. Rast registrovane zaposlenosti je u skladu sa kretanjem stope realnog rasta BDV-a od 2,3% međugodišnje. S druge strane, ukupna i formalna zaposlenost raste znatno brže od stope realnog rasta BDV-a u posmatranom periodu. Vidimo da se struktura zaposlenosti menja u korist formalne zaposlenosti (Grafikon 3. 3), u Q1 2019. učešće formalno

Neformalna zaposlenost je smanjena. Stopa neformalne zaposlenosti iznosi 17,1%

Grafikon 3. 3 Formalna i neformalna zaposlenost (15+) u % od ukupne zaposlenosti, 2009-Q1 2019.

Napomena: Prekid u seriji 2014.

Izvor: ARS, RZS

zaposlenih lica u ukupnoj zaposlenosti je iznosilo 82,9%, dok je učešće neformalne zaposlenosti iznosilo 17,1%.

Zaposlenost je porasla u Q1 2019. u odnosu na isti kvartal prethodne godine u svim delatnostima, u poljoprivredi, industriji, građevinarstvu i uslugama. Rast zaposlenosti u poljoprivredi je iznosio 5,4%, dok je u prethodnom periodu u svakom kvartalu (od Q4 2016. do Q4 2018) poljoprivreda beležila međugodišnje smanjenje broja zaposlenih. Najveći međugodišnji rast broja zaposlenih je ostvarilo građevinarstvo od 13,3%. Međugodišnji realni rast BDV u građevinarstvu je iznosio 12,3%. Tabela 3.

1 prikazuje kretanje broja zaposlenih i BDV prema sektorima delatnosti u periodu od 2016. do Q1 2019.

Tabela 3. 1 Kretanje broja zaposlenih (15+) i realne BDV prema sektorima delatnosti, međugodišnja promena, %

	2016				2017				2018				2019
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1
Zaposlenost ukupno CROSO	-0,3	1,2	1,3	2,1	2,3	2,6	2,7	2,8	3,3	3,2	3,3	3,4	2,7
Formalna zaposlenost ARS	1,9	2,7	3,8	5,2	4,9	5,1	5,5	2,6	1,9	2,1	3,4	4,1	6,4
Zaposlenost ukupno ARS	2,7	6,7	7,2	5,8	3,2	4,3	2,4	1,2	1,4	0,5	1,6	1,9	4,5
BDV ukupno	4,2	3,5	4,4	3,2	1,8	2,0	2,3	2,4	5,2	5,1	4,3	3,4	2,3
Zaposlenost poljoprivreda	-3,7	6,0	6,1	-3,4	-8,0	-1,6	-2,9	-7,8	-7,1	-8,6	-7,6	-1,2	5,4
BDV poljoprivreda	7,5	4,6	11,8	8,1	-7,7	-10,6	-13,7	-11,4	12,6	15,9	17,2	15,6	-3,1
Zaposlenost industrija	4,2	7,8	7,9	7,6	9,3	8,4	7,7	6,3	12,0	12,3	6,1	0,9	3,9
BDV industrija	6,1	2,1	3,2	2,8	0,1	2,9	5,6	2,8	5,5	2,4	-1,0	-2,5	-1,6
Zaposlenost građevinarstvo	-2,9	4,0	-2,1	-1,8	-12,6	8,2	-0,6	2,5	20,5	0,5	6,8	10,4	13,3
BDV građevinarstvo	16,9	10,0	12,4	-2,0	-0,5	-0,4	4,1	16,0	26,7	20,4	9,9	2,7	12,3
Zaposlenost usluge	4,7	6,8	8,2	9,1	5,7	4,6	2,7	2,0	-1,2	-0,8	2,6	2,6	3,9
BDV usluge	2,3	3,3	2,9	3,0	3,5	3,2	3,3	2,9	3,1	4,0	3,9	4,3	3,7

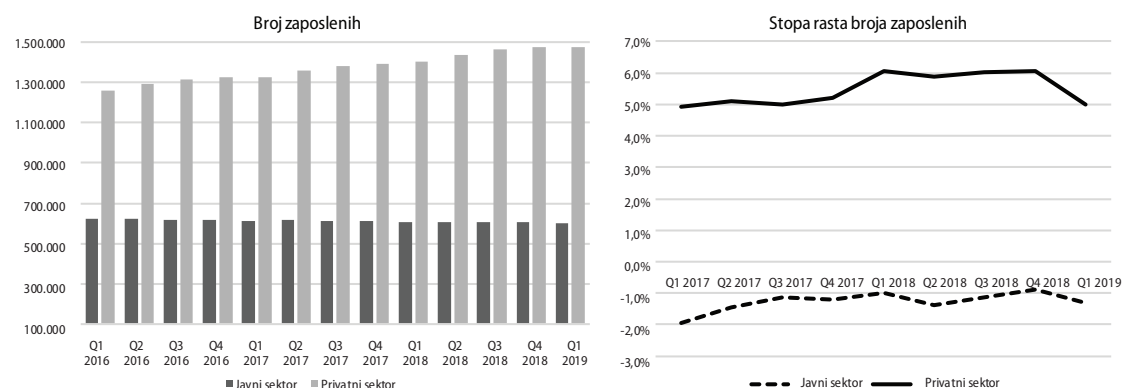
Napomena: Izvor za zaposlenost je ARS, osim za ukupnu zaposlenost koja je navedene i prema ARS i prema CROSO. Podaci za BDV su revidirani podaci za 2015. i 2016, dok su za 2018. i 2019. prethodni podaci.

Izvor: RZS (ARS, SNR i CROSO)

Zaposlenost raste u privatnom sektoru, a smanjuje se u javnom sektoru

Zaposlenost je smanjena u svim delovima javnog sektora u odnosu na isti period prethodne godine, pri čemu je najveće smanjenje zabeleženo u državnim preduzećima od 4,1%

Grafikon 3. 4 Kretanje zaposlenosti u javnom i privatnom sektoru, broj zaposlenih (levi grafikon) i stopa rasta (desni grafikon), Q1 2016 – Q1 2019.

Napomena: Podatak za Q1 2019. je prethodni podatak.

Izvor: CROSO, RZS

Ukupan broj zaposlenih u javnom sektoru je iznosio 598.493, od čega je broj zaposlenih u javnim preduzećima 144.154 u Q1 2019. Broj zaposlenih u sektoru opšte države je iznosio 454.339 (budžetski korisnici). Broj zaposlenih u privatnom sektoru je iznosio 1.475.044. Broj zaposlenih u javnom sektoru je smanjen međugodišnje za 7.851, odnosno za 1,3%. Broj zaposlenih u privatnom

sektoru je ostvario rast od 70.313 međugodišnje, odnosno rast od 5%. U odnosu na prvi kvartal 2016, u prvom kvartalu 2019. broj zaposlenih u javnom sektoru je smanjen za 4,2%, dok je u privatnom sektoru povećan za 16,8%. Kontinuirano smanjenje broja zaposlenih u javnom sektoru i povećanje u privatnom sektoru predstavlja pozitivan trend. Iako administracija na nivou lokalne samouprave beleži međugodišnje smanjenje broja zaposlenih (Q1 2019/Q1 2018), u Q1 2019. u odnosu na Q1 2016. broj zaposlenih se značajno povećao (za 4,7%). Zdravstveni i socijalni rad beleže smanjenje broja zaposlenih u Q1 2019. u odnosu na Q1 2016. za 2,8%, što ocenjujemo kao negativan trend. Broj zaposlenih u javnom i privatnom sektoru, kao i međugodišnja promena broja zaposlenih u javnom i privatnom sektoru je prikazana grafički (Grafikon 3. 4).

Zarade

Neto zarade su u Q1 2019. iznosile oko 54.000 dinara i ostvarile su međugodišnji rast od 9,5% nominalno i 6,9% realno

Realni rast zarada veći je od realnog rasta BDV-a, što ocenjujemo kao negativan trend

Produktivnost rada (CROSO zaposlenost) je neznatno smanjena u Q1 2019. u odnosu na Q1 2018, dok su jedinični troškovi rada značajno povećani (7,3%)

Ukoliko se koriste podaci ARS o broju zaposlenih lica, rast realnih jediničnih troškova rada je još veći i iznosi 9,2% međugodišnje

Visoko učešće privatne potrošnje u BDP-u Srbije (oko 70% u odnosu na uobičajenih 60% u zemljama CIE) ne ostavlja prostor za brži rast zarada od rasta produktivnosti u dužem vremenskom periodu

U Q1 2019. prosečne nominalne neto zarade su iznosile 53.739 RSD. Nominalne neto zarade su porasle za 9,5%, dok je realni rast iznosio 6,9%. Zarade su realno porasle mnogo više nego što je realni rast BDV-a (2,3%). Broj registrovanih zaposlenih lica je porastao za 2,7%, što znači da je produktivnost nešto smanjena (-0,4%). Veliki rast realnih zarada uz manji pad produktivnosti rada dovodi do značajnog rasta realnih jediničnih troškova rada od 7,3% međugodišnje. Ukoliko bismo koristili podatke ARS o kretanju broja zaposlenih lica, produktivnost je manja za 2,1% međugodišnje, dok su realni jedinični troškovi rada povećani za 9,2%. Realni rast zarada od 6,9% u periodu kada je ekonomska aktivnost porasla za 2,3% nije opravdan niti dugoročno održiv. Od prvog januara 2019. godine ukinuti su doprinosi za nezaposlenost na teret poslodavca (0,75%), čime je ukupno fiskalno opterećenje zarada smanjeno sa 63% na 62%. Ukupna stopa doprinosa na zarade je smanjena sa 37,8% na 37,05%.

Brži rast realnih zarada od rasta BDP u Srbiji tokom poslednje dve godine, deo je šireg trenda koji je zahvatio i zemlje Centralne i Istočne Evrope. Osnovni pokretač snažnog rasta zarada u zemljama CEI su kretanja na tržištu rada, a pre svega masovna emigracija radnika iz zemalja CIE u razvijene zemlje EU. Međutim, brži rast zarada od rasta produktivnosti smanjuje cenovnu konkurentnost zemlja CIE, što može da ima za posledicu rast spoljnog deficita, manje investicije i u krajnjoj instanci sporiji rast u budućnosti. Negativni efekti takve politike u dužem vremenskom periodu su se u novijoj istoriji ispoljili u zemljama južne Evrope, a naročito u Grčkoj. Negativne posledice bržeg rasta zarada od rasta produktivnosti u dužem periodu naročito bi mogle da budu snažne u Srbiji, jer je ona i pre početka ovog trenda imala visok spoljni deficit, visoku tekuću potrošnju i niske investicije u odnosu na BDP, visoku stopu nezaposlenosti i dr. Sa stanovišta cenovne konkurentnosti privrede Srbije naročito je nepovoljno što se uporedo sa bržim rastom zarada od produktivnosti sprovodi i politika jakog dinara.

Prosečne zarade su bile najveće u javnim preduzećima i iznosile su 64.858 RSD, potom u javnom sektoru¹ (60.528 RSD), a značajno manje u privatnom sektoru 50.519 RSD. Vidimo da su zarade u javnim preduzećima u proseku oko 15.000 RSD veće nego u privatnom sektoru, odnosno za 28,4% veće u Q1 2019. Razlika između prosečnih zarada u javnom sektoru i u privatnom sektoru je iznosila oko 10.000 RSD, odnosno zarade u javnom sektoru su veće za 19,8% nego u privatnom sektoru u Q1 2019. Zarade u sektoru opšte države su ostvarile međugodišnji nominalni rast u Q1 2019. u odnosu na isti kvartal prethodne godine od 9,6%. U javnom sektoru međugodišnji nominalni rast zarada je iznosio 9,4%. Rast zarada u javnim preduzećima je iznosio 8,8%. Rast zarada u privatnom sektoru je bio nešto veći nego u javnom sektoru i njegovim delovima i iznosio je 10,1%. Međugodišnja stopa inflacije je iznosila 2,4%, pa je realni rast zarada u javnom i privatnom sektoru iznosio oko 6%-7%, međugodišnje. Grafikon 3. 5 prikazuje kretanje prosečnih

¹ Javni sektor je deo nacionalne ekonomije koji obuhvata opšti nivo države, kao i nefinansijska preduzeća pod kontrolom države (javna i druga državna preduzeća) koja se primarno bave komercijalnim aktivnostima (Zakon o budžetskom sistemu, „Službeni glasnik RS“, br. 54/2009, 73/2010, 101/2010, 101/2011, 93/2012, 62/2013, 63/2013, 108/2013, 142/2014, 68/2015 i 103/2015). Prema tome, javni sektor obuhvata korisnike budžetskih sredstava u delatnosti obrazovanja, kulture, zdravstvenog i socijalnog rada i državnu administraciju, kao i javna preduzeća koja osniva država ili jedinice lokalne samouprave, i koja obavljaju delatnost od opšteg interesa (Zakon o javnim preduzećima i obavljanju delatnosti od opšteg interesa, „Službeni glasnik RS“, br. 119/2012, 116/2013 i 44/2014). Osim javnih preduzeća u državnom vlasništvu se nalazi i deo neprivatizovanih bivših društvenih preduzeća. Javni sektor se razvrstava na sledeće podskupove: javna državna preduzeća, javna lokalna preduzeća, administracija – nivo države, administracija – nivo autonomne pokrajine, administracija – nivo lokalne samouprave, zdravstveni i socijalni rad, i obrazovanje i kultura.

Prosečne zarade su najveće u javnim preduzećima i iznose oko 65.000 RSD

Prosečne zarade u javnom sektoru iznose oko 60.000 RSD, dok su u privatnom sektoru oko 50.000 RSD

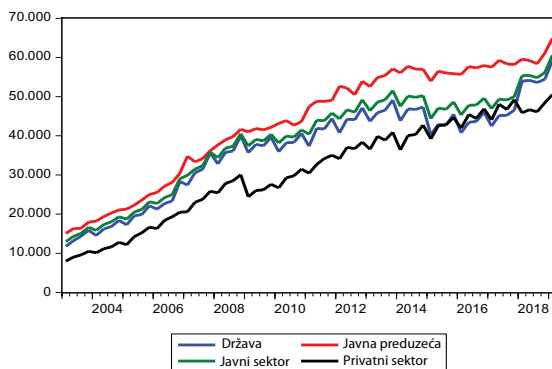
Razlika u zaradama između javnih preduzeća i privatnog sektora iznosi 28,4%, dok je razlika u zaradama između javnog sektora i privatnog sektora 19,8%

Međugodišnji nominalni rast zarada u javnom sektoru, javnim preduzećima i privatnom sektoru je iznosio oko 10%

Međugodišnji rast zarada u evrima odgovara rastu zarada u dinarima u Q1 2019, usled nepromenjenog deviznog kursa

Međugodišnji rast zarada u evrima je iznosio 9,7%

Grafikon 3. 5 Kretanje prosečnih neto zarada, javni sektor, javna preduzeća, sektor opšte države i privatni sektor, Q1 2003-Q1 2019.

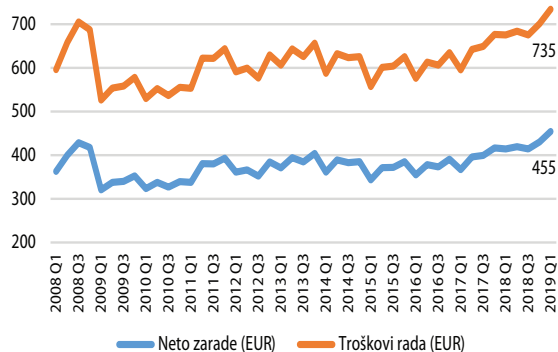
Napomena: Prekid serije 2009. i 2018.
Izvor: RZS

neto zarada u javnom i privatnom sektoru, kao i u delovima javnog sektora (javna preduzeća i sektor opšte države).

Usled masovnog odlaska radnika u inostranstvo došlo je do značajnijih promena na tržištu rada. Promenio se odnos ponude i tražnje za radom, koji utiče na bolju pregovaračku poziciju radnika i na rast zarada u privatnom sektoru.

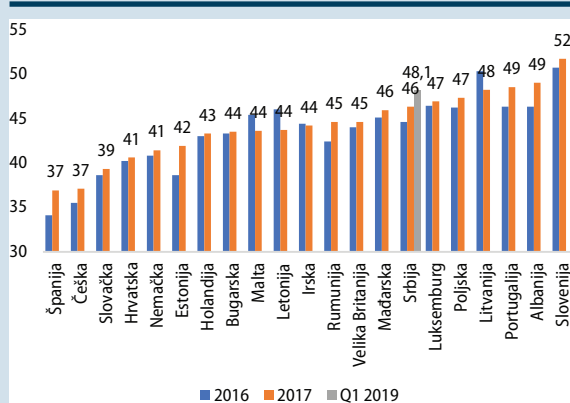
Prosečne neto zarade u evrima su iznosile 455 evra, dok su troškovi poslodavca iznosili 735 evra. Međugodišnji rast zarada u evrima je iznosio 9,7%, dok su troškovi poslodavca porasli za 8,7%. Rast zarada u evrima je nakon dužeg vremena jednak rastu zarada u dinarima (Q1 2019. u odnosu na Q1 2018.). Devizni kurs u Q1 2019. i u Q1 2018. je bio gotovo nepromenjen, 118,2 i 118,4, respektivno, stoga rast zarada u evrima nije posledica promene kursa veća nominalnog rasta zarada u dinarima od 9,5%. Grafikon 3. 7 prikazuje kretanje prosečnih neto zarada u evrima i troškove poslodavca u evrima.

Grafikon 3. 7 Kretanje prosečnih neto zarada i troškova rada u EUR

Napomena: Prekid serije 2009. i 2018.
Izvor: Proračun autora na podacima RZS i NBS.

Grafikon 3. 6 Odnos minimalne zarade i prosečne zarade u zemljama EU i zemljama kandidatima za članstvo u %, 2016. i 2017. godina

Napomena: Podatak za Q1 2019. za minimalnu zaradu je Socioekonomski savet, za prosečnu zaradu je RZS.
Izvor: Eurostat

Okvir 2. Odnos minimalne i prosečne zarade u Evropi

Minimalna neto cena rada po času je iznosila 143 RSD u 2018. i povećana je na 155,3 RSD u 2019. Nominalni rast minimalne neto cene rada po času iznosi 8,6%. Prosečan rast cene u prvih 5 meseci 2019. u odnosu na isti period prethodne godine je iznosio 2,5%. Realni rast minimalne neto cene rada po času za prvih 5 meseci 2019. u odnosu na isti period prethodne godine iznosi 5,9%. Prema podacima Eurostata odnos minimalne zarade i prosečne zarade¹ u 2017. godini je iznosio 46,3% u Srbiji, što je bilo malo iznad proseka za zemlje EU² u kojima je iznosio 44,1%. Međutim, nakon toga u dve naredne godine minimalna zarada je značajno povećana tako da je u prva tri meseca ove godine odnos minimalan i prosečne zarade iznosio

¹ Prosečna zarada uključuje delatnosti B-S (NACE Rev.2) osim ekstrateritorijalnih organizacija i tela i delatnosti domaćinstva kao poslodavca. Prosečna zarada je bruto zarada.

² Minimalna zarada postoji u 22 od 28 zemalja EU. Ne postoji nacionalna minimalna zarada u 6 zemalja EU i u zemljama EFTA. Zemlje koje nemaju nacionalnu minimalnu zaradu su: Danska, Italija, Kipar, Austrija, Finska, Švedska, Island, Norveška i Švajcarska. Zemlje kandidati za članstvo u EU koje imaju minimalnu zaradu su: Albanija, Severna Makedonija, Crna Gora, Turska i Srbija.

48,1%. Povećanje odnosa minimalne i prosečne zarade u Srbiji tokom poslednje dve godina, slično kao i u drugim zemljama CIE, predstavlja pokušaj da se kroz povećanje zarade uspore emigracije radne snage. Međutim, druga strana bržeg rasta minimalne i prosečne zarade od rasta produktivnosti je smanjenje cenovne konkurentnosti ovih zemalja. Najmanji odnos ima Španija 36,9%, dok najveći odnos ima Slovenija 51,7% u 2017. U 2017. u odnosu na 2016. odnos minimalne i prosečne zarade se povećao u većini zemalja, dok se u nekoliko zemalja taj odnos smanjio. Najveće smanjenje je bilo u Letoniji i Litvaniji, 2,3 pp i 2,1 pp, respektivno. Najveći rast je imala Estonija, 3,3 pp, potom Španija 2,8 pp, Albanija 2,7 pp. U Srbiji je rast iznosio 1,7 pp. Grafikon 3. 6 prikazuje odnos minimalne i prosečne zarade u zemljama EU i zemljama kandidatima za članstvo u 2016. i 2017. godini.

Dodatak

Tabela D 3. 1 Osnovni indikatori tržišta rada prema ARS i CROSO, Q1 2014- Q4 2018.

	2014				2015				2016				2017				2018				2019
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1
Stopa aktivnosti (%)	51,0	52,6	52,5	51,6	50,8	51,5	52,0	51,9	52,6	54,1	54,3	52,3	51,8	54,5	55,3	54,2	52,9	55,2	55,5	54,4	53,9
Stopa zaposlenosti (%)	40,2	41,8	43,1	42,9	41,2	42,6	43,4	42,7	42,6	45,9	46,8	45,5	44,2	48,1	48,2	46,3	45,1	48,6	49,2	47,4	47,4
Stopa nezaposlenosti (%)	21,3	20,7	17,9	17,0	19,0	17,3	16,6	17,7	19,0	15,2	13,8	13,0	14,6	11,8	12,9	14,7	14,8	11,9	11,3	12,9	12,1
Stopa neformalne zaposlenosti (%)	19,7	20,4	22,8	21,8	19,7	19,7	21,5	20,4	20,3	22,7	24,1	20,9	19,0	22,1	21,8	19,8	18,6	21,0	20,4	18,1	17,1
Broj zaposlenih u 000, (ARS)	2453,6	2548,3	2626,8	2609,0	2504,1	2587,8	2623,9	2580,8	2570,7	2761,5	2814,0	2731,4	2652,2	2881,0	2881,9	2763,6	2688,3	2896,8	2929,3	2817,4	2810,5
Indeks zaposlenosti (2014=100), (ARS)	95,9	99,6	102,6	101,9	97,8	101,1	102,5	100,8	100,4	107,9	109,9	106,7	103,6	112,6	112,6	108,0	105,0	113,2	114,5	110,1	109,8
Broj formalno zaposlenih u 000, (ARS)	1969,3	2029,5	2027,6	2041,4	2010,5	2078,3	2058,6	2035,5	2048,7	2134,9	2136,6	2160,7	2148,1	2243,0	2253,5	2217,2	2188,2	2289,6	2330,4	2308,2	2328,5
Indeks formalno zaposlenih (2014=100), (ARS)	97,6	100,6	100,5	101,2	99,7	103,0	102,1	101,8	101,6	105,9	105,9	107,1	106,5	111,2	111,7	109,9	108,5	113,5	115,5	114,4	115,4
Broj zaposlenih u 000, (CROSO)	1835,8	1844,9	1850,3	1851,0	1977,0	1982,0	1993,7	1994,0	1978,0	2008,3	2033,0	2030,3	2024,3	2061,5	2077,7	2086,7	2092,2	2126,6	2146,8	2158,7	2147,9
Indeks zaposlenosti (2014=100), (CROSO)	99,5	100,0	100,3	100,3	107,1	107,4	108,0	108,0	107,2	108,8	109,6	110,0	109,7	111,7	112,6	113,1	113,4	115,2	116,3	117,0	116,4

Izvor: Proračun autora na podacima RZS.

Tabela D 3. 2 Realne neto zarade i troškovi poslodavca u EUR, Q1 2014- Q4 2018.

	2014				2015				2016				2017				2018				2019
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1
361	389	383	386	343	371	372	386	355	378	373	391	367	399	398	416	415	419	414	430	455	
359	382	378	378	351	376	379	389	369	391	382	399	376	417	411	429	404	416	405	425	439	
588	633	623	626	557	601	603	626	576	613	607	635	596	648	647	677	676	684	676	701	735	
582	622	617	615	570	611	617	632	599	635	623	649	611	677	669	699	658	678	660	692	709	

Napomena: Industrija obuhvata delatnosti B, C i D, ponderisana prosek zarada. Kurs dinara prema evru, prosek perioda (NBS).

Izvor: Proračun autora na podacima RZS i NBS.